

MANIFEST
NOVI

NAAR

EEN

NIEUW

NEDER

LAND

WERK ALS ÉÉN OVERHEID

LAAT
TRANSITIES
ELKAAR
VERSTERKEN

De fysieke en sociale leef-omgeving van Nederland gaan de komende decennia ingrijpend veranderen. Transitie in de energievoorziening, de landbouw, wonen, werken en mobiliteit en klimaatadaptatie zijn daartoe drijvende factoren. De Nationale Omgevingsvisie (NOVI) geeft richting aan de manier waarop de transities vorm gaan krijgen.

Dat is een enorme uitdaging. Het vraagt om intensieve samenwerking tussen álle overheden, samen met de inwoners van dit land. Wij zien het als een kans om Nederland mooier te maken. Het handelen van vandaag en morgen maakt onze toekomst!

IN

2050

zijn we energieneutraal
en klimaatbestendig;

wonen we in aantrekkelijke en
bereikbare steden en regio's;

is het toevoegen van duurzame
waarde de belangrijkste drijfveer
voor een bloeiende economie;

is sprake van een leefomgeving
van goede kwaliteit die bijdraagt
aan biodiversiteit, gezondheid,
de voedselvoorziening
en recreatie.

Wij willen de maatschappelijke opgaven van de NOVI in gezamenlijkheid oppakken. Dit manifest verwoordt onze uitdrukkelijke wens voor zowel een aanpak als een inhoudelijke lijn. De combinatie van aanpak en inhoud is voor ons cruciaal. Alleen als alle partijen deze verinnerlijken is het mogelijk de Nationale Omgevingsvisie werkend te krijgen. Dit betekent het volgende voor onze wensen voor de NOVI:

ONZE

WENSEN

Beschrijf het Nederland van 2050 en kijk daarbij verder dan het huidige kabinetsbeleid. Schets een inspirerend beeld. Geschreven vanuit de grote transitie op het gebied van klimaatverandering en verduurzaming in relatie tot de behoeftes van mensen.

Formuleer heldere en selectieve doelstellingen. Zowel voor de lange termijn, 2050, als voor de middellange termijn, 2030.

Geef inzicht in de samenhang tussen de transitie en de maatschappelijke opgaven. Deze kunnen en moeten elkaar versterken.

Maak de verbinding naar een Omgevingsagenda voor elke regio met een gezamenlijke aanpak én handelingsperspectief. Ga daarbij uit van de regionale en lokale afweging en doe actief mee. Goede voorbeelden van een bottom-up aanpak zijn het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie en het Klimaatakkoord.

Werk aan integraliteit en ontschotting van financiële middelen en regelgeving. Voorkom dat deze belemmerend werken.

Laat de transitieopgaven leidend zijn voor de wijze van sturing en de inzet van instrumenten. Maak geen keuzes voor anderen maar bied een handelingsperspectief.

Bezie Nederland vanuit een internationale context. Ons land staat niet op zichzelf. De transitie is grensoverschrijdend. Benut internationale netwerken voor oplossingen en kansen voor onze transitie.

Vergeet niet het menselijke en sociale aspect. Uiteindelijk gaat het ook altijd over mensen en gemeenschappen. Gezien de ingrijpende transitie is dat relevanter dan ooit en daar valt ook veel winst te halen. Sociaal en fysiek zijn niet los van elkaar te zien.

Een aanpak voor het monitoren en het organiseren van feedback: de toekomst is geen uitkomst van een lineaire projectmatige aanpak. Het is een dynamisch en onzeker proces dat steeds om reflectie, adaptatie, nieuwe kennis en bijstelling vraagt.

De Nationale Omgevingsvisie krijgt waarde als ze selectief is. Klimaatadaptatie en energietransitie zijn bijvoorbeeld ordenende principes. Tegelijkertijd moet de NOVI de juiste vraagstukken met elkaar verbinden. Dit zijn opgaven waar samenwerking tussen alle overheden en met burgers en ondernemers de sleutel tot succes is. We denken aan:

MEERWAARDE

NOVI

De woonopgave en bereikbaarheid in Nederland gaan hand in hand met de transitie naar een gezonde en CO₂-neutrale samenleving. Duurzame betaalbare woningen op de juiste plek. Dat vraagt om innovatieve oplossingen en bijvoorbeeld het ontschotten van de middelen uit het mobiliteitsfonds. Voor zowel binnenstedelijke transformatie als de woon- en leefbaarheidsopgaven in krimpgebieden is een transformatiefonds nodig voor financiering van onrendabele toppen.

We streven naar zorgvuldig ruimtegebruik en ruimtelijke kwaliteit. De energietransitie legt beslag op die ruimte. Niet alleen voor opwekking, maar ook voor transport en opslag. Dat betekent dat intensief de verbinding gezocht moet worden met andere opgaven in landelijk en stedelijk gebied. De keuzes worden gemaakt in de RES.

Klimaatverandering zet door. Effecten zijn al merkbaar. Klimaatadaptatie vraagt meer ruimte in steden en dorpen voor groen en de opvang van water. Dat biedt mogelijkheden voor de inrichting van de openbare ruimte, voor gezondheidsbevorderende maatregelen en het vergroten van biodiversiteit in steden. Tegelijkertijd kan hier weer de verbinding worden gemaakt met opgaven als duurzame energievoorziening, duurzame economische groei en het realiseren van een circulaire economie.

De verduurzaming van de agrarische sector, het tegengaan van bodemdaling, verzilting én wateroverlast, het versterken van de biodiversiteit, de realisatie van het natuurnetwerk, het behoud van cultureel erfgoed en de energietransitie; het zijn allemaal opgaven die elkaar treffen in het landelijk gebied. Hier liggen kansen voor het ontwikkelen van robuuste economische dragers voor het landelijk gebied.

De samenleving heeft meer dan ooit behoefte aan richting en een gedeeld perspectief. Gelijktijdig beseffen burgers, bedrijven en overheden dat niemand het stuur voor de toekomst helemaal zelf in handen heeft. Het is juist die voortdurende dialoog tussen de verschillende partners die samen de toekomst maken, rekening houdend met:

MAATSCHAPPELIJKE DIALOOG

De behoefte aan zekerheid versus de onbekende toekomst.

De behoefte aan integraliteit versus de noodzaak tot handelen.

De noodzaak van draagvlak versus het maken van pijnlijke keuzes.

De traditie van gelijkheid versus de erkenning van regionale diversiteit.

Het helpt wanneer wij ons daar bewust van zijn. Dat scherpt het denken en geeft richting aan ons handelen. Daar waar we denken 'het zeker te weten' is bescheidenheid op zijn plaats, daar waar de onzekerheid ons verlamt zal het besef moeten groeien dat 'niks doen' de minste van alle opties is. Het is daarom essentieel om te investeren in de maatschappelijke dialoog. We zullen de instrumentele keuzes moeten plaatsen in een perspectief op de toekomst in plaats van deze enkel te verdedigen. Anders verliezen we de legitimiteit om soms ook pijnlijke keuzes te maken.

De NOVI bindt het Rijk. Een bestuursakkoord is een waardevolle aanvulling om de opgaven daadwerkelijk in gezamenlijkheid te realiseren. Wij bieden aan om daartoe gezamenlijk een goed doordacht proces op te tuigen. Cruciaal daarbij zijn: goede spelregels over de wijze van samenwerking, een goede vertaling van het 'wat' naar het 'hoe' en een zorgvuldig besluitvormingsproces waarin ook de volksvertegenwoordigers worden betrokken. We willen inzetten op:

BESTUURSAKKOORD

Een langjarig gelijkwaardig partnerschap tussen gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk dat is gericht op het handelen als één overheid.

De opgaven leidend laten zijn en de instrumenten van de diverse overheden zo inzetten dat we elkaar versterken en tegelijkertijd de transities versnellen.

Het verder uitwerken van de doelstellingen voor 2030 en 2050 waaraan de al in gang gezette regionale aanpakken bijdragen.

 UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

 Interprovinciaal Overleg
van en voor provincies

juni 2018